

LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-733 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO NR. I-1240 24 IR 27 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-1179 2, 4, 8, 9, 11, 12 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 314, 356 IR 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

DERINIMO PAŽYMA

Nr.	Institucija	Pastaba	Komentaras
1.	Teisingumo ministerija	Išlieka aktuali išvados 1.43 pastaba, nes Įstatymo šeštojo skyriaus „Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto paėmimas visuomenės poreikiams“ pagrindu įteisinamas naujas NTR objektas – juridinis faktas apie pradėtą kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą. Šiuo metu NTR registruojami panašūs, tačiau tik su žemės paėmimu visuomenės poreikiams susiję juridiniai faktai ⁷ , kuriuos reglamentuoja specialūs įstatymai. Kiekvienas NTR objektas privalo būti nurodytas įstatyme, todėl pakartotinai siūlome naujo juridinio fakto apie pradėtą kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą įteisinimą aprašyti Aiškinamajame rašte.	Neatsižvelgta. Pabrėžtina, kad dabar galiojančioje Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 30 ¹ straipsnio 5 dalyje yra įtvirtinta, kad nekilnojamojo turto registro tvarkytojas išnagrinėja gautą prašymą ir įregistruoja juridinį faktą, Nekilnojamojo turto registre padarydamas nekilnojamojo daikto registro įrašą apie pradėtą kultūros paminklo paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatyme nustatyta tvarka. Taip pat pabrėžtina, kad ši nuostata įsigaliojo 2022 m. birželio 30 d. ir jau per šį laikotarpį yra užregistruoti 2 kultūros paminklai (Kauno centrinis paštas ir Klaipėdos paštas) Nekilnojamojo turto registre, kurie buvo paimti visuomenės poreikiams. Todėl netikslinga apie dabar galiojančių teisinį reguliavimą nurodyti pakartotinai aiškinamajame rašte, kai toks išaiškinimas jau buvo teiktas 2022 m. aiškinamajame rašte „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. IX-2452 25, 30 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 30 ¹ , 30 ² , 30 ³ , 30 ⁴ , 30 ⁵ straipsniais įstatymo projekto“.
2.	Vyriausybės kanceliarija	Šio (36) straipsnio 1 dalies nuostatos yra per daug abstrakčios ir neaišku, kokie konkrečiai veiksmai (veikla) turi būti atliekami ir kas juo atliks sudarant galimybes visuomenei tiesiogiai pažinti nekilnojamojo kultūros paveldą ir suvokti saugomą ir atskleistą istorinėje aplinkoje, užtikrinant jo prieinamumą, plėtojant kultūrinį ir pažintinį turizmą, skleidžiant informaciją apie nekilnojamąjį kultūros paveldą prieinamais bendravimo būdais	Neatsižvelgta. Atkreipiame dėmesį, kad tai esamos nuostatos, patikslintos pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pastabas, siekiant užtikrinti, kad nekilnojamas kultūros paveldo pažinimas ir pažinimo sklaida būtų vykdoma prieinamais bendravimo būdais, o nekilnojamas kultūros paveldas viešai naudojamas, užtikrinant prieinamą aplinką, kaip tai apibrėžta LR Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo (2022 m. gruodžio 20 d. įstatymo Nr.

			XIV-1722 redakcija) 2 straipsnio 16 ir 17 dalyse. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad paveldo bendruomenei tai yra labai svarbi norma, nes matosi iš jų teikiamų pastabų.
3.	Lietuvos architektų rūmai, Lietuvos architektų sąjunga, Lietuvos Respublikos restauratorių sąjunga, asociacija „Istorinis miestas“, Kultūros paveldo ekspertų asociacija	Atsižvelgiant į aukščiau paminėtus pavyzdžius, dėl sudėtingo medinės architektūros objektų išsaugojimo sąlygų ir reikalingo specialaus reguliavimo, siūlome Projektą taip pat papildyti atskiru straipsniu, reglamentuojančiu esminius medinio nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos principus, nustatant šiam paveldui saugoti reikalingas išimtis ir (ar) papildomą reguliavimą.	Atsižvelgta iš dalies. Medinio paveldo efektyvesnei apsaugai Įstatymo projekte reglamentuota prevencinė priežiūra. Taip pat atkreipiame dėmesį, jog šiuo atveju turėtų būti įvertintas ir Statybos įstatymo teisinis reguliavimas, numatant išimtis statybą leidžiančio dokumento išdavimui nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, priskirtiems ypatingiesiems statiniams, kai jie atitinka nesudėtingojo statinio kategoriją pagal Statybos įstatymą.
4.	Lietuvos architektų rūmai, Lietuvos architektų sąjunga, Lietuvos Respublikos restauratorių sąjunga, asociacija „Istorinis miestas“, Kultūros paveldo ekspertų asociacija	Pareiškėjų vertinimu Projekto 28 straipsnio 2 dalį būtina papildyti nuostatomis nurodančiomis, kokiais kompleksiniais teritorijų planavimo dokumentais bus planuojami (reglamentuojami) kultūros paveldo arealai, vertingi kultūriniai kraštovaizdžiai ir kitos kultūros paveldo vietovės konkrečiai įvardinant kompleksinio teritorijų planavimo dokumento lygmenį (-is) ir rūšį (-is). Siūlome papildyti 28 straipsnio 2 dalį 5 ir 6 punktais ir punktus išdėstyti taip: „5) kultūros paveldo arealai ir kultūriniai kraštovaizdžiai – pagal kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus – valstybės, valstybės dalies ir savivaldybės, savivaldybės dalies bendruosius planus; 6) kultūros paveldo vietovės – pagal kompleksinius teritorijų planavimo dokumentus – savivaldybės dalies bendruosius planus ir detaliuosius planus.“	Atsižvelgta iš dalies. Papildytas 28 straipsnio 2 dalies 2 punktas dėl kultūros paveldo vietovių ir kompleksinio planavimo bei suderintas su Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis. Primintina, kad rengiant Įstatymo projektą, vadovautasi 2019 m. atliktu Kultūros paveldo apsaugą ir paslaugų teikimą reglamentuojančių teisės aktų ir kultūros paveldo apsaugos srityje dalyvaujančių institucijų funkcijų tyrimu ir pasirinkus siūlomą trečiąją, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo tobulinimo, alternatyvą, kuriai buvo pritarta, kad nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos sistema nekeičiama. T. y. Nekilnojamasis kultūros paveldas pagal sandarą yra: 1) pavienis objektas, 2) kompleksinis objektas, 3) vietovė. Kultūros paveldo arealai yra Teritorijų planavimo įstatymo dalykas ir šiuo metu ši samprata naudojama Lietuvos Respublikos bendrajame teritorijų planavimo dokumente, ir šiame dokumente turi likti, kadangi apima dideles Lietuvos Respublikos teritorijas, dažnu atveju nepatenkančias į Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo teisinio reguliavimo apimtį. Kultūriniai kraštovaizdžiai yra Saugomų teritorijų įstatymų dalykas.
5.	Lietuvos architektų rūmai, Lietuvos architektų sąjunga, Lietuvos Respublikos restauratorių sąjunga, asociacija „Istorinis miestas“, Kultūros paveldo ekspertų asociacija	Pabrėžiame, kad Projekte nustatomas pernelyg dispozytyvus ir fragmentiškas UNESCO pasaulio paveldo vertybių reglamentavimas – tiksliai nenustatytos atsakingų, už šio paveldo apsaugos koordinavimą, institucijų pareigos ir atsakomybės apimtį, neaiškūs tikslai, reguliavimo turinys. Siūlome, laikantis įstatymo Projekto logikos ir struktūros, nuostatas dėl UNESCO pasaulio paveldo nuosekliai ir sistemiškai įterpti ir (ar) integruoti visuose aktualiuose įstatymo straipsniuose.	Neatsižvelgta. Konvencija ir jos įgyvendinimo gairės nurodo, jog kiekviena šalis narė savo vertybes, taip pat ir įrašytas į Pasaulio paveldo sąrašą, saugo pagal nacionalinę teisę (Konvencijos įgyvendinimo gairių 97 punktas: „(...) Taip pat Šalys turi įrodyti, jog paveldo vertybė, siūloma įrašyti į Pasaulio paveldo sąrašą, yra saugoma atitinkamomis teisinėmis priemonėmis valstybiniu, regioniniu,

			<p>savivaldybių ir (ar) tradiciniu lygmeniu.“. Įstatymo straipsniai reguliuoja įvairias normas susijusias su vertybių inventorizavimu ir apskaita, teritorijų planavimu, tvarkyba, skelbimu saugomomis, institucijų ir valdytojų atsakomybe ir t.t. Šie reguliaciniai mechanizmai yra bendri visoms vertybėms, todėl Įstatymo projektas papildomas tik specialiomis normomis, susijusiomis su UNESCO Pasaulio paveldo vertybių apsauga, kurių nereguliuoja nacionalinė teisė (pvz. valdymo planai), taip pat trūkstamomis specifinėmis sąvokomis, o Įstatymo bendrose normose nurodoma, jog: „5. Lietuvos Respublikoje esantis nekilnojamas kultūros paveldas, įrašytas į Pasaulio paveldo sąrašą, saugomas, prižiūrimas ir tvarkomas pagal Įstatymą, Kilnojamojo kultūros vertybių apsaugos įstatymą, Saugomų teritorijų įstatymą, Statybos įstatymą, Teritorijų planavimo įstatymą, Lietuvos Respublikos prisiimtus tarptautinius įsipareigojimus, Pasaulio paveldo komiteto sprendimus ir atsižvelgiant į Pasaulio paveldo centro rekomendacijas.“</p>
6.	<p>Lietuvos architektų rūmai, Lietuvos architektų sąjunga, Lietuvos Respublikos restauratorių sąjunga, asociacija „Istorinis miestas“, Kultūros paveldo ekspertų asociacija</p>	<p>Primename, kad kultūros kelių plėtra yra viena iš efektyviausių priemonių plėtoti struktūrizuotą nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimą, pažinimo sklaidą ir viešąjį nekilnojamojo kultūros paveldo naudojimą, todėl siūlome papildyti Projekto 39 straipsnį, detaliau reglamentuojant kultūros kelių infrastruktūros vystymo galimybes siekiant didinti kultūrinio ir pažintinio turizmo plėtrą. Manome, jog kultūros kelių plėtra padėtų aktualizuoti ir įveikinti didesnę kiekį apleistų ir menkai naudojamų kultūros paveldo objektų</p>	<p>Neatsižvelgta. Tai yra strateginio planavimo dokumento dalykas. Siūlymas bus įvertintas rengiant 2025-2029 m. kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo veiksmų planą.</p>